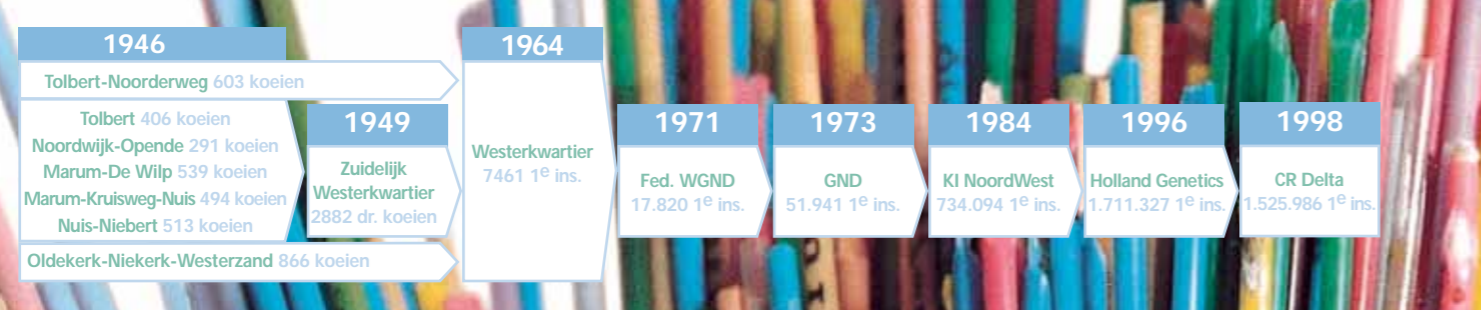
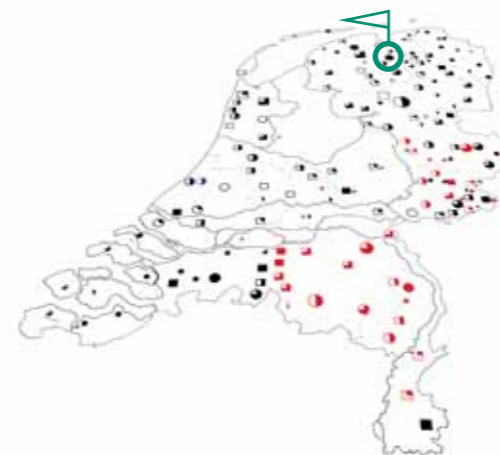

serie KI-stations: Westerkwartier Marum

Alle dorpen van het Groningse Westerkwartier hadden vlak na de oorlog hun eigen KI-vereniging, maar al snel bleek hun kwetsbaarheid. Toen men aan het fuseren ging, bleken zelfs provinciegrenzen geen obstakels meer te zijn.

ningse afkomst en ook hadden ze veelal gemeen dat ze vanuit de dekstal van een van de boerenleden de hele vereniging moesten bedienen. Die kwetsbaarheid leidde al in 1949 – en dat was vroeg – tot bundeling van krachten. De nieuwe vereniging Zuidelijk Westerkwartier telde bijna drieduizend drachtige koeien en de stieren kregen bredere kansen. Niet zelden voer-

KI-reputaties: Reinder Anema

Voorals veeteeltconsulent van Overijssel speelde Reinder Anema een beslissende rol bij eerst de oprichting en in de volgende fase de fusie van KI-verenigingen in 'zijn' provincie. De samenwerking in de centrale vereniging 'Drenthe-Overijssel' vormde een doorbraak in het aanvankelijk weifelende fokkerijgebied. Centrale keuringen van koeien, stieren en dochtergroepen: Anema maakte duidelijk dat een gezamenlijk optrekken loonde. Hij zag zijn droom van een keuring in Ommen net niet meer werkelijkheid worden, hij overleed in 1951.

De onverwoestbare Paul was in 1954 een van de stieren die de verhuizing naar het nieuwe KI-station aan de Kruisweg meemaakte. Stierenverzorger-inseminator Weijer Veen kreeg de karakteristieke woning aan de doorgaande weg en het goederenspoor toegewezen, erachter verrees een bescheiden stierenstal. De nieuwe organisatie mocht er zijn, daarvoor stond de inzet van voorzitter Lammert de Wit garant. Hij wist van zijn dubbelfunctie van boer en voorlichter bij het consulentschap iets bijzonders te maken en hij was op

der Gaast te Niezijl – geen ongebruikelijk patroon destijds – voor hij naar Marum kwam. Toen hij op grond van zijn vele goede en productieve dochters preferent werd, was Constant al enkele jaren dood en alleen nog voor stiermoeders beschikbaar. Voorzitter Jans Cazemier had de federatie – afgezien van KI Winsum – naar het Groninger collectief geleid. De stallen in Marum en Peize herbergden de wachtstieren, de fokstieren van Groningen/Noord-Drenthe stonden in Noorddijk.

Andere viervoeters

Toen de stations overbodig werden, werd het complex in Marum gekocht door Jan Brouwer, die voor zijn beroemde, maar wat kortademige hengst Puriozo een luxe buitenverblijf bouwde. Vanaf de Kruisweg lijkt de situatie nauwelijks veranderd, maar achter het KI-station is in de loop van de jaren een manege verzezen, waar sinds enkele jaren Radboud Kulsdom en Natasja Scholten hun paardensportcentrum exploiteren. Waar eens de KI-stieren hun dekdiens vertikten, daar worden nu de paarden schoongespoten, maar overigens is er aan de inrichting van het doelmatige station niet veel gewijzigd.

Reimer Strikwerda

Boven: Kuyck Gijsbrecht, beneden: Constant

Stapsgewijs grens verleggend

Groningse KI-pioniers zagen tijdig in dat kleinschaligheid de mogelijkheden beperkte

Toen Jo Kraai in 1939 dierenarts werd in Tolbert, trof hij daar bij de stierenvereniging een gewaardeerde oudvader aan die per dag nog netjes één koe drachtig maakte. Maar daar hield het dan ook mee op. Kraai had bij Jan Siebenga in Oldeberkoop de kneepjes van de KI geleerd en hij bracht die kennis in praktijk, toen hij de boeren van Tolbert had weten te overtuigen. De eerste KI-vereniging van Nederland kwam tot stand en Edelman was de eerste KI-stier. De oorlog gooide roet in het eten, want zelfs de meest elementaire materialen waren niet meer te krijgen.

De oorlog was nauwelijks voorbij of de draad werd opgepakt in het Groningse Westerkwartier: elk dorp kreeg minstens één KI-club met gemiddeld zo'n 500 koeien. Gelijk Edelman waren de vaderdieren doorgaans van Drents-Gro-

den ze het bloed van de Friese Rotterda Paul. Diens zoon Paul uit de stal van Arend Dijkstra te Donkerbroek was, ondanks zijn vrij geblokte uiterlijk, een verdienstelijke productieverver en in 1962 gold hij met z'n twaalf jaar als de provinciale Groningse nestor.

velerlei gebied de aangewezen persoon om de geesten rijp te maken voor een nieuwe, grotere en moderne opzet. Terwijl het grootste deel van de KI-organisaties in Groningen zich in 1965 verenigde om hun stieren gezamenlijk onder te brengen in een nieuw station in Noorddijk (bij Groningen), zocht Westerkwartier het juist in een andere richting. De zuidelijke provinciegrenzen vormde toch al geen absoluut gegeven met de buurvereniging in het Noord-Drentse Peize en een gezamenlijke omvang zou een proef-, wacht- en fokstierenprogramma precies uitvoerbaar maken. Zo werd in 1971 besloten een federatieve samenwerking aan te gaan.

Ook de foktechnische voorkeur speelde een rol. In Noorddijk kregen de vele jonge zonen van Adema 561 in 1967 gezelschap van niemand minder dan de Friese kampioen en stierenfokker zelf. KI Marum had op advies van FCE-deskundige (en keuringsverslaggever) Jan Brens al vroeg gekozen voor een wat progressievere stierenkeus.

Twee preferenten

Voorals Blitsaerd Keimpe kwam al vroeg als vader in beeld. Bij Chris Oostenbrug in Beetgumermolen werd uit de zeer duurzame Súdhoekster Setske 2 de zoon Kuyck Gijsbrecht aangekocht: hij toonde zich leverancier van vele uniforme en waardevolle dochters, die hem de geuzennaam 'topper van het Noorden' opleverde. Hij was acht jaar oud toen hij preferent werd verklaard. Dezelfde eer bleek in 1979 – als allerlaatste KI-stier van het FH-ras in Nederland – weggelegd voor Constant, een zoon van Blitsaerd Setske's Keimpe uit een dochter van Berbers Takomst, geboren in de stal van Andries Hoogterp te Sint Jacobiparochie. Constant deed eerst enkele jaren dienst bij Piet van

Links: het station in 1954, rechts: het gebouw in 2004

